

Ленин жұмы

ҚК(б)П СІЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСТЫҚ КОМИТЕТІНІҢ, ЕҢБЕКШІЛЕР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛЫСТЫҚ СОВЕТІНІҢ ЖӘНЕ ҚК(б)П ПЕТРОПАВЛ ҚАЛАЛЫҚ КОМИТЕТІНІҢ ГАЗЕТІ

№ 224 (8684)

1945 жылғы 14 ноябрь Сәрсенбі

Шығуына 27-жыл
Жеке саны 20 тыйың

Тракторлар мен комбайндарды жөндеу жұмысы кеңінен өрістетіліп, сапасы жоғары болсын!

1945-ауыл шаруашылық жылы аяқталуға жуықтап келеді. Бүзгі дала жұмыстарын аяқтай отырып, колхоздар, совхоздар мен МТС-тар келесі жылдың көктемгі егісіне әзірлікті бастауда.

Сталиндік төртінші бесжылдықтың бірінші жылы—1946 жылы социалистік ауыл шаруашылығының алдына зор және жауапты міндеттер қойылады. Ол келешекте де егіс көлемінің ұлғаюына, егін шығымының артуына және ауыл шаруашылық егістерінің жалпы өнімінің көбеюіне жетісуге тиіс.

Бұл міндеттерді ойдағыдай орындау біздің егін шаруашылығының барлық күш-құралын толық пайдалануды талап етеді. Әсіресе машина-трактор станциялары зор іс атқаруға тиіс. Бұл түсінікті де: социалистік ауыл шаруашылығында трактор негізгі күш болып саналады.

Өздерінің алдына қойылған міндеттерді аброймен орындау үшін машина-трактор станцияларында хажетті күштің бәрі бар. Бұл үшін тек ғана бір іс: машина-трактор паркін көктемгі егіс пен егін жыйнауға жақсы және дер кезінде даярлау, тракторлар мен комбайндардың жерді жұмыстау және егін жыйнауға қалтқысыз жұмыс істеуін қамтамасыз ету талап етіледі.

Машина-трактор паркін егіс жұмыстарына дер кезінде және жоғары сапалы

жасау үшін Жер Халық Комиссары А. А. Андреев жолдас ССРО Халық Комиссарлары Советінің қаулысын орындау мақсатында облыстар, өлкелер мен республикалар бойынша МТС-тардың тракторларын, комбайндарын, егін соғатын машиналарын мен ауыл шаруашылық машиналарын күрделі және ағымдағы жөндеуден өткізудің жоспарларын бекітті. Әр бір республика, өлке және облыс үшін машина-трактор паркін жөндеу жұмысын аяқтаудың белгілі мерзімі бекітілді. Бұл мерзім қазірден бастап бұлжымас заң болып саналады, сойтіп оның қолданылуына бақылау жасау жергілікті партия және совет ұйымдарының ең маңызды міндеттерінің бірі болып табылады.

Өткен жылдарда жөндеу жұмысының наққашы өткізуде облыстардың, өлкелер мен республикалардың жөндеу жұмысын дер кезінде әрі жоғары сапалы өткізуді көздеген социалистік жарысшың зор ұйымдастырушылық іс атқарғандығы жұртқа мәлім. Сондықтан да қазір үкметіміз тракторларды, ауыл шаруашылық машиналарын мен комбайндарды жөндеудің айлық жоспарларын мұлтіксіз орындаған республикалар, өлкелер мен облыстар үшін ССРО Халық Комиссарлары Советінің ауыспалы 5 Қызыл Туын бекітіп, мұнымен қатар 300 мың сом мөлшерінде сыйлық бергелі отыр. Айлық жоспарларды толық және асыра орындау

ССРО техникалық егістер Халық Комиссариатын күру туралы

ССРО Жоғарғы Советі Президиумының Указы

1. ССРО техникалық егістерінің одақтық-республикалық Халық Комиссариаты құрылып, оған мақта, қант қызылшасы, кендір, зығыр, темекі, маховик, шәй, каучук, эфир-майлы, соя өсімдіктері, сол сыяқты жібек өндірісіне басшылық жасау тапсырылсын.

2. Одақтас республикалар РСФСР, Карель-Фин, Украин, Белорус, Азербайжан, Грузин, Армян, Өзбек, Түркмен, Тәжік, Қазақ, Қырғыз, Молдаван, Литва, Латвия және Эстония ССР-інде да техникалық егістер Халық Комиссариаттарын құру хажет деп танылсын.

3. Оның кәсіп орындары мен ұйымдары, ССРО Халық Комиссарлары Советі бекіткен тізім бойынша ССРО техникалық егістер Халық Комиссариатына тапсырылсын.

ССРО Жоғарғы Советі Президиумының
Президенти М. КАЛИНИН.
ССРО Жоғарғы Советі Президиумының
Секретарі А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1945 жылғы 11 ноябрь.

Жазушы С. М. Сергеев-Ценскийді Еңбек Қызыл Ту орденімен наградтау туралы

Бүкіл елімізбен бірге колхоз деревня өзiнiң барлық тұрмысын, барлық жұмысын б мақсатқа: ұлы жеңісімізді баянды ету, еліміз, бұрынғыдан да қуатты және дәулетті ету ма сатына бағындырып отыр. Күзгі-қысқы маусы да тракторларды жөндеу жұмысын ойдағыдай өткізу колхоздар мен совхоздардың бұл хасие ті міндетті орындауын тездету ісіне көмектес тін болады.

ҚК(б)П облыстық комитетінің пленумы

11 ноябрьде ҚК(б)П обкомінің үшінші пленумы болып өтті. Пленумда астық бастыру және мемлекетке астық тапсыру жұмысын аяқтау жөніндегі шешуші шаралар туралы мәселе талқыланды. Бұл мәселе жөнінде ҚК(б)П обкомінің секретарі Мельник жолдас баяндама жасады.

—Быйылғы жылы МТС-тарда, колхоз, совхоздарда ауыл шаруашылық жұмыстары Қазақ ССР-нің 25 жылдығы хұрметіне кеңінен құлаш жайған социалистік жарыс негізінде жүргізілді. Облысымыздың колхоздары, МТС-тары мен совхоздары мемлекетке астық тапсыру жоспарын мерзімінен бұрын орындау жөнінде ұлғайтылған міндеттемелер алды.

Облысымыздың бірсыпыра колхоздары өз міндеттерін аброймен орындады. Петропавл ауданының колхоздары астық дайындау жоспарын толық орындап шықты. Приешім және Совет аудандарының колхоздары да мемлекетке астық тапсыру жоспарын орындауға жуық отыр. Алайда жалпы облысты тұтас алғанда колхозшылардың, МТС және совхоз жұмысшыларының саяси өндірістік жігерін тиісті дәрежеде бастай алмадық. Осының салдарынан облысымыз мемлекетке астық тапсыру жоспарын орындауда кешіргісіз артта қалды. 5 ноябрьге дейін облысымыздың колхоз, совхоздары мемлекетке астық тапсыру жоспарын небары 76,4 процент ғана орындады. Қоняхов ауданы астық тапсыру жоспарын небары 51 процент орындап кешіргісіз артта қалды. Сол сыяқты Соколов, Булаев және Прес-тар аудандары да астық дайындауда арт

тіс. Егін соғатын бригадалар толықтырылып, механиктер комбайндардың техникалық кемшіліктерін жөндеу ісінде комбайншыларға қолма-қол көмектесетін болсын. Астық бастыруда жұмыс істеп жүрген колхозшыларды жылы киіммен, астық аспен тағы басқа керек-жарақпен қамтамасыз ету керек. Егін соғатын бригадалардың мүшелері колхозшылардың жалпы жыйылысында бекітілген, олар астық бастыруда үздіксіз жұмыс істейтін болсын. Ал, хажет болған жерде егін соғатын бригаданы аудандық партия активінен арнаулы қызметкерлер басқаратын болсын. Астық бастыру жөнінде тұжырымды мерзім тағайындап, бұл жұмысты тез аяқтау ісіне барлық күш-мүмкіншілік жұмсалсын.

Баяндамашы дайындау орындарының басшыларын қатты сынға алды. Бізде дайындау ұйымдары астық дайындау жұмысымен емес, тек астықты сақтау ісімен ғана шұғылданып отыр. Дайындау Халық Комиссариатының кейбір аудандық өкілдері астық дайындау жөнінде мәлімет жыйнау ісімен ғана шұғылданып, мемлекетке астық тапсыруда колхоз басқармаларына, МТС және совхоз директорларына нақтылы көмек көрсетпейді. Дайындау Халық Комиссариатының облыстық өкілі Маслов, облыстық астық дайындау мекемесінің бастығы Зайцев жолдасар аудандарда астық дайындау жұмысын шын мәнінде ұйымдастыру үшін шешуші шаралар қолдануға тиіс. Мұнымен бірге түкпірдегі пункттерде астықтың бүлінбей сақталуына ерек

ауданында да жағдай осындай. Аудан партия комитетінің секретарі Козиндас астық дайындау жұмысын жан-жағынан сан рет уәде берген еді. Ол уәдесінде тұрмады. Облыс пен ұйымдары астық бастыру және мемлекетке астық тапсыру жұмыстарын тез аяқтау үшін барлық күшті жұмыс істес.

ҚК(б)П Октябрь аудандық комитеті секретарі Васильченко жолдас сөз сөйледі. Ол былай деді:

—Ауданымыздың бірсыпыра аудандары колхоздары мемлекетке астық тапсыру жоспарын орындап, қазіргі таңда тыс астық тапсырып жатыр. Алайда жалпы аудан бойынша тапсыру жоспары небары 77 процент ғана орындалды. Астық бастыру жөнінде ұзаққа созылды, әлі де 7 мың егін соғылмай тұр. Қазір аудан жерінде астық бастыратын 51 бригаданы ұйымдастырылды, бұл бригадалар көм дегенде 600 гектар егін 10 колхоз қазірдің өзінде астық бастыру жұмысын аяқтады. Бұл колхоз комбайндар астық бастыруда артта қалған колхоздарға аларылды. Астық тапсыру және мемлекетке астық тапсыру жұмыстарын тез арада аяқтау үшін мүмкіншілікті пайдаланудамыз.

Ленин жұмы

ҚК(б)П СОЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСТЫҚ КОМИТЕТІНІҢ, ЕҢБЕКШІЛЕР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛЫСТЫҚ СОВЕТІНІҢ ЖӘНЕ ҚК(б)П ПЕТРОПАВЛ ҚАЛАЛЫҚ КОМИТЕТІНІҢ ГАЗЕТІ

№ 224 (8684)

1945 жылғы 14 ноябрь Сәрсенбі

Шығуына 27-жыл
Және саны 20 тыйғы

Тракторлар мен комбайндарды жөндеу жұмысы кеңінен өрістетіліп, сапасы жоғары болсын!

1945-ауыл шаруашылық жылы аяқталуға жуықтап келеді. Күзгі дала жұмыстарын аяқтай отырып, колхоздар, совхоздар мен МТС-тар келесі жылдың көктемгі егісіне әзірлікті бастауда.

Сталиндік төртінші бесжылдықтың бірінші жылы—1946 жылы социалистік ауыл шаруашылығының алдына зор және жауапты міндеттер қойылады. Ол келешекте де егіс көлемінің ұлғаюына, егін шығымының артуына және ауыл шаруашылық егістерінің жалпы өнімінің көбеюіне жетісуге тиіс.

Бұл міндеттерді ойдағыдай орындау біздің егін шаруашылығының барлық күш-құралын толық пайдалануды талап етеді. Әсіресе машина-трактор станциялары зор іс атқаруға тиіс. Бұл түсінікті де: социалистік ауыл шаруашылығында трактор негізгі күш болып саналады.

Өздерінің алдына қойылған міндеттерді аброймен орындау үшін машина-трактор станцияларында қажетті күштің бәрі бар. Бұл үшін тек ғана бір іс: машина-трактор паркін көктемгі егіс пен егін жыйнауға жақсы және дер кезінде даярлау, тракторлар мен комбайндардың жерді жұмыстау және егін жыйнауға қалтқысыз жұмыс істеуін қамтамасыз ету талап етіледі.

Машина-трактор паркін егіс жұмыстарына дер кезінде және жоғары сапалы

жасау үшін ССРО Одағы Жер Халық Комиссары А. А. Андреев жолдас ССРО Халық Комиссарлары Советінің қаулысын орындау мақсатында облыстар, өлкелер мен республикалар бойынша МТС-тардың тракторларын, комбайндарын, егін соғатын машиналарын мен ауыл шаруашылық машиналарын күрделі және ағымдағы жөндеуден өткізудің жоспарларын бекітті. Әр бір республика, өлке және облыс үшін машина-трактор паркін жөндеу жұмысын аяқтаудың белгілі мерзімі бекітілді. Бұл мерзім қазірден бастап бұлжымас заң болып саналады, сөйтіп оның қолданылуына бақылау жасау жергілікті партия және совет ұйымдарының ең маңызды міндеттерінің бірі болып табылады.

Өткен жылдарда жөндеу жұмысының нақданып өткізуде облыстардың, өлкелер мен республикалардың жөндеу жұмысын дер кезінде әрі жоғары сапалы өткізуді көздеген социалистік жарысының зор ұйымдастырушылық іс атқарғандығы жұртқа мәлім. Сондықтан да қазір үкметіміз тракторларды, ауыл шаруашылық машиналарын мен комбайндарды жөндеудің айлық жоспарларын мұлтіксіз орындаған республикалар, өлкелер мен облыстар үшін ССРО Халық Комиссарлары Советінің ауыспалы 5 Қызыл Туын бекітіп, мұнымен қатар 300 мың сом мөлшерінде сыйлық бергені отыр. Айлық жоспарларды толық және асыра орындау

ССРО техникалық егістер Халық Комиссариатын күру туралы

ССРО Жоғарғы Советі
Президиумының Указы

1. ССРО техникалық егістерінің одақтық-республикалық Халық Комиссариаты құрылып, оған мақта, қант қызылшасы, кендір, зығыр, темекі, маховик, шәй, каучук, эфир-майлы, соя өсімдіктері, сол сияқты жібек өндірісіне басшылық жасау тапсырылсын.

2. Одақтас республикалар РСФСР, Карель-Фин, Украин, Белорус, Азербайжан, Грузин, Армян, Өзбек, Түркмен, Тәжік, Қазақ, Қырғыз, Молдаван, Литва, Латвия және Эстония ССР-інде да техникалық егістер Халық Комиссариаттарын құру қажет деп танылсын.

3. Оның кәсіп орындары мен ұйымдары, ССРО Халық Комиссарлары Советі бекіткен тізім бойынша ССРО техникалық егістер Халық Комиссариатына тапсырылсын.

ССРО Жоғарғы Советі Президиумының
Председателі М. КАЛИНИН.
ССРО Жоғарғы Советі Президиумының
Секретарі А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1945 жылғы 11 ноябрь.

Жазушы С. М. Сергеев-Ценскийді Еңбек Қызыл Ту орденімен наградтау туралы

Бүкіл елімізбен бірге колхоз деревня өзiнiң барлық тұрмысын, барлық жұмысын б мақсатқа: ұлы жеңісімізді баянды ету, еліміз, бұрынғыдан да қуатты және дәулетті ету ма сатына бағындырып отыр. Күзгі-қысқы маусым да тракторларды жөндеу жұмысын ойдағыдай өткізу колхоздар мен совхоздардың бұл хасие ті міндетті орындауын тездету ісіне көмектес тін болады.

ҚК(б)П облыстық комитетінің пленумы

11 ноябрьде ҚК(б)П обкомінің үшінші пленумы болып өтті. Пленумда астық бастыру және мемлекетке астық тапсыру жұмысын аяқтау жөніндегі шешуші шаралар туралы мәселе талқыланды. Бұл мәселе жөнінде ҚК(б)П обкомінің секретарі Мельник жолдас баяндама жасады.

—Быйғы жылы МТС-тарда, колхоз, совхоздарда ауыл шаруашылық жұмыстары Қазақ ССР-ның 25 жылдығы хұрметіне кеңінен құлаш жайған социалистік жарыс негізінде жүргізілді. Облысымыздың колхоздары, МТС-тары мен совхоздары мемлекетке астық тапсыру жоспарын мерзімінен бұрын орындау жөнінде ұл гайтылған міндеттемелер алды.

Облысымыздың бірсыпыра колхоздары өз міндеттерін аброймен орындады. Петропавл ауданының колхоздары астық дайындау жоспарын толық орындап шықты. Приепім және Совет аудандарының колхоздары да мемлекетке астық тапсыру жоспарын орындауға жуық отыр. Алайда жалпы облысты тұтас алғанда колхозшылардың, МТС және совхоз жұмысшыларының саяси өндірістік жігерін тиісті дәрежеде бастай алмадық. Осының салдарынан облысымыз мемлекетке астық тапсыру жоспарын орындауда кешіргісіз артта қалды. 5 ноябрьге дейін облысымыздың колхоз, совхоздары мемлекетке астық тапсыру жоспарын небары 76,4 процент ғана орындады. Конохов ауданы астық тапсыру жоспарын небары 51 процент орындап кешіргісіз артта қалды. Сол сияқты Соколов, Булаев және Прес-тау аудандары да астық дайындауда арт

тіс. Егін соғатын бригадалар толықтырылып, механиктер комбайндардың техникалық кемшіліктерін жөндеу ісінде комбайншыларға қолма-қол көмектесетін болып, Астық бастыруда жұмыс істеп жүрген колхозшыларды жылы киіммен, астық аспен тағы басқа керек жарақпен қамтамасыз ету керек. Егін соғатын бригадалардың мүшелері колхозшылардың жазып жыйылысында бекітілген, олар астық бастыруда үздіксіз жұмыс істейтін болып, Ал, қажет болған жерде егін соғатын бригаданы аудандық партия активінен арнаулы қызметкерлер басқаратын болып, Астық бастыру жөнінде тұжырымды мерзім тағайындап, бұл жұмысты тез аяқтау ісіне барлық күш-мүмкіншілік жұмсалсын.

Баяндамашы дайындау орындарының басшыларын қатты сынап алды. Бізге дайындау ұйымдары астық дайындау жұмысымен емес, тек астықты сақтау ісімен ғана шұғылданып отыр. Дайындау Халық Комиссариатының кейбір аудандық өкілдері астық дайындау жөнінде мәлімет жыйнау ісімен ғана шұғылданып, мемлекетке астық тапсыруда колхоз басқармаларына, МТС және совхоз директорларына нақтылы көмек көрсетпейді. Дайындау Халық Комиссариатының облыстық өкілі Маслов, облыстық астық дайындау мекемесінің бастығы Зайцев жолдасар аудандарда астық да дайындау жұмысын нын мәнінде ұйымдас-тыру үшін шешуші шаралар қолдануға тиіс. Мұнымен бірге түкпірдегі пункттер де астықтың бүлінбей сақталуына ерек

ауданында да жағдай осындай. Аудан партия комитетінің секретарі Козмдас астық дайындау жұмысын жан-жөнінде сан рет уәде берген еді. Ол уәдесінде тұрмады. Облыс пен ұйымдары астық бастыру және мемлекетке астық тапсыру жұмыстарын тез аяқтау үшін барлық күшті жұмсай тиіс.

ҚК(б)П Октябрь аудандық комитеті секретарі Васильченко жолдас сөз сөйледі. Ол былай деді:

—Ауданымыздың бірсыпыра аудандары колхоздары мемлекетке тапсыру жоспарын орындап, қазіргіден тыс астық тапсырып жатыр. «Мәрс» колхозы мемлекетке нардан тыс 1000 центнерден астам тапсырды. Сол сияқты «Красная та», «Красное поле» тағы басқалар жоғардан тыс астық тапсыра алады. Алайда жалпы аудан бойынша тапсыру жоспары небары 77 процент ғана орындалды. Астық бастыру жөнінде ұзаққа созылды, әлі де 7 мың егін соғылмай тұр. Қазір аудан мырында астық бастыратын 51 бригаданы ұйымдастырылды, бұл бригадалар кем дегенде 600 гектар егін 10 колхоз қазірдің өзінде астық бастыру жұмысын аяқтады. Бұл колхоз комбайндар астық бастыруда артта қал колхоздарға апарылды. Астық тапсыру және мемлекетке астық тапсыру жұмыстарын тез арада аяқтау үшін мүмкіншілікті пайдаланудамыз.

тарының көлемін елеуір арттырды. Астық тапсыруының күші бар әрбір трактормен істелген жұмыс көлемі 1945 жылғы 20 октябрьге дейін өткен жылдан 54 гектар асып түсті. Бұл машиналарды егіс жұмыстарына әзірлеуде және олардың жұмысқа пайдаланылуын ұйымдастыруда істің жақсарғандығының айқын нәтижесі.

МТСтарда жаңа жөндеу маусымы басталған кезінде ауыл шаруашылығының 1946 жылғы аса зор міндеттерін ойдағыдай орындау үшін жағдай жасалып отырған кезде бйылығы ауыл шаруашылық жылының тәжірибесін еске түсіру әсіресе қазіргі уақытта орынды болады. Барлық жергілікті партия және совет ұйымдары өздері үшін мынадай бір қорытынды жасауға тиіс: машина-трактор паркін олар неғұрлым жақсы әзірлесе, олар басқарған колхоздар жерді солғұрлым ойдағыдай жыртып, себеді және егінді жақсы жыйнап алады, сондай-ақ мемлекет алдындағы міндеттемесін мүлтіксіз орындайды.

Машина-трактор паркін жөндеу жұмысын дер кезінде өрістетіп, оны мезгілінде және жақсы өткізудің қандай маңызы бар екендігін көптеген облыстардың, аудандар мен МТС басшыларының жақсы түсінгендігін айта кету керек болады. Харьков облысының МТСтары жөндеу жұмысының қарқынды алғашқы күннен бастап-ақ неғұрлым күшейтті. Олар октябрь жоспарын орындады, сөйтіп ноябрь айының жоспарын орындау үшін барлық шараларды қолдануда. Өздерінің алдына тракторлар мен тіркеу машиналарын жөндеу жұмысын декабрь айы басталғанға дейін аяқтау міндетін қойған Москва облысындағы Виноградов МТС октябрь айының жоспарын ойдағыдай орындап, жөндеу жұмысының қарқынды күшейтуде.

Дегенмен жөндеу жұмысының қарқынды, сол сияқты оның сапасы 1946 жылы ауыл шаруашылығына қойылып отырған жоғары талапқа барлық жерде бірдей сай деп айтуға болмайды. Кейбір облыстар, әлсіздер мен республикалар өткен жылдардағыдай, жөндеу жұмысын өрістетуді кешіктіріп, оны мүлдем баяу қарқынмен жүргізіп келеді. Мысалы, Қазақ ССР жөндеу жұмысының графигін орындау былай түрсын тіпті өткен жылдардағы қарқыннан да кейін қалып отыр.

Жөндеу жұмысының басталуына кешіктірмей, оны қатаң график бойынша жүргізу, сапа жөнінде қойылатын талапты бұлжытпай қолданып, жұмысты сапасыз істеушілерге ешбір жол бермеу, — күзгі-қысқы жөндеу науқанында жергілікті партия және совет ұйымдарына қойылатын негізгі талап міне осындай. Өткен жылдарда көптеген аудандардың басшылары бұл талапты ұмытып тракторлармен істелетін жұмыстардың мемлекеттік жоспарлары мен ауыл шаруашылығын өркендету жөніндегі тапсырмаларды орындамады. Егер әрбір облыс пен ауданда ауыл шаруашылығының келешекте де өркендеуіне жеткіміз келсе, үстіміздегі жылы жөндеу жұмысына тиіс еместің.

кезінде және жоғары сапалы орындағаны үшін 1945—1946 жылғы жөндеу жұмысының бүкіл маусымына МТСтардың, машина-трактор мастерскойлары мен жөндеу заводтарының басшы және инженер-техник қызметкерлеріне, сол сияқты жөндеу трестерінің, өлкелік, облыстық жер бөлімдері мен СССР Жер Халық Комиссариаты орталық мекемесінің басшы және инженер-техник қызметкерлеріне сыйлық беру тәртібінің сақталғандығын қосуға болады.

Мастерскойларда большевиктік қатаң тәртіп орнатып, еңбекті дұрыс ұйымдастыру, еңбек тәртібін қатты сақтау, жөндеу жұмыстарының графигін бұлжытпай қолдану — МТСтар мен совхоздардың директорлары мен механиктерінен міне осылар талап етіледі. Жұмысты бір жерге топталып істеуге ешбір жол берілмесін. Мүмкін болған жердің бәрінде жұмысты дербес әдіспен істеу ісін қолдану керек. Жөндеуші жұмысшылар үшін тиісті жағдай жасау және ең алдымен мастерскойларды жылыту, жарықпен қамтамасыз ету, жатақханаларды жабыну, көпшілік тамақтандыру орнын ұйымдастыру жөнінде қазірден бастап қамқорлық жасау өте маңызды іс.

Машина-трактор паркін дер кезінде және жоғары сапалы әзірлеу жөнінде жергілікті және одақтық өнеркәсіпке ерекше зор міндет жүзтеледі. Олар соғыс жылдарында МТСтар мен совхоздарға көмектесу үшін күш-күрал таба білді. Қазір, соғыс жеңісімізбен аяқталған кезде оларда мұндай мүмкіншіліктер бұрынғысынан екі есе, үш есе көп. Олардың борышы — әрбір машинаны жаңарту, сөйтіп мұнымен, келесі ауыл шаруашылық жылдың бүкіл маусымы бойына оның қалтқысыз жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін ауыл шаруашылығына тракторларға, комбайндарға тағы басқа машиналарға керекті қосалқы бөлшектерді жеткілікті мөлшерде беру болып саналады.

Комбайндарды жөндеу жөнінде ерекше айта кетуге тура келеді. Өткен жылдарда көптеген аудандарда бұларды әзірлеу жұмысы егін жыйнау басталатын кезеңге қалдырылып, елеулі кемшілікке жол берілді. Мұндай зиянды тәжірибеге тыйым салу керек. Комбайндарды жөндеу тракторларды жөндеу жұмысы сияқты қазірден бастап өрістетіліп, күншілері аяқталсын.

Социалистік ауыл шаруашылығының алдына жаңа міндеттер, жаңа талаптар қойылғалы отыр. Бүкіл елімізбен бірге колхоз деревнясы өзінің барлық тұрмысын, барлық жұмысын бір мақсатқа: ұлы жеңісімізді баянды ету, елімізді бұрынғыдан да қуатты және дәулетті ету мақсатына бағындырып отыр. Күзгі-қысқы маусымда тракторларды жөндеу жұмысын ойдағыдай өткізу колхоздар мен совхоздардың бұл хатшетті міндетті орындауын тездету ісіне көмектесетін болады.

Жөндеу жұмысы кеңінен өрістетіліп, оның сапасы жоғары болсын!

(«Правданың» 12 ноябрьдегі баспақаласы).

сний туғанына 70 жыл толуына байланысты Еңбек Қызыл Ту орденімен наградталсын.

СССР Жоғарғы Советі Президиумының Председатели М. КАЛИНИН.

СССР Жоғарғы Советі Президиумының Секретарі А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.

1945 жылғы 12 ноябрь.

Үгітшілер сайлау қарсаңында

Облыстық партия комитеті бұхараны СССР Жоғарғы Советінің сайлауына дайындау кезінде жүргізілген үгіт-көпшілік жұмысының жоспары туралы қаулы қабилдады.

Қазір аудандық партия комитеттері мен бастауыш партия ұйымдары осы жоспарды орындауға кірісті. Бірсыра сайлау учаскелеріне қазірдің өзінде үгітшілер тағайындалды. Көптеген үгітшілер топтары бұхараны СССР Жоғарғы Советінің сайлауы туралы ережемен және Сталин жолдастың 1937 жылы 11 декабрьде Москва қаласындағы Сталин сайлау округінде сайлау алдындағы жиылыста сөйлеген сөзімен таныстыруда.

Ноябрьдің 10-нан 20-на дейін облыс МТСарында, колхоздары мен совхоздарында және өнеркәсіп орындарында үгітшілердің семинарлары өткізіледі. Үгітшілер ол семинарларда: «Сталиндік Конституция дүние жүзіндегі ең демократияшыл Конституция», «Еңбекшілер депутаттарының советтері — СССР Одағының саяси негізі», «Шаруашылықтың социалистік жүйесі және социалистік меншік — СССР Одағының экономикалық негізі», «Совет халқының саяси-моральдық бірлігі» деген тақырыптарда тағы басқа осы сияқты тақырыптарда лекциялар тыңдайтын болады. Партия комитеттері мен қалалық комитеттің партия оқу үйлерінде лекторлар мен психихатшылар сайлаушылар алдында баяндамалар, лекциялар жасауға әзірленуде.

Ж. ОСПАНОВ.

САЙЛАУ ЗАҢЫН ҮЙРЕНУ ҮЙІРМЕСІ

Мамлют ауданындағы Калугин орталау мектебінің оқытушылар коллективі бұхараны СССР Жоғарғы Советінің алдағы болатын сайлауына әзірлеу ісіне белсене қатысуда. Оқытушы үгітшілер әрбір 10 үйге бөлінді. Олар сайлаушыларға совет мемлекетінің шаруаларға не бергендігін және қазақ халқы үшін октябрь революциясының маңызын жете түсіндіріп жүр. Сонымен бірге үгітшілер сайлаушыларға сайлау тәртібін тыңбай үйретуде. Сондай-ақ үгітші оқытушылар оқу үйі жағында сайлау заңын үйрену жөнінде үйірме ұйымдастырды.

Б. ЕРҒАЛИЕВ.

аз берді. Бұл аудандық совет атқару комитеттерінің егін жыйнауы тез аяқтау және мемлекет алдындағы борышты тез орындау үшін шын мәнінде большевиктік күрес жүргізеуі салдарынан болып отыр.

Баяндамашы астық совхоздарының басшыларын қатты сынға алды. 5 ноябрьге дейін астық совхоздары тресінің қарамағындағы жеті совхоздың тек екеуі ғана — Совет және Киров атындағы совхоздар ғана астық дайындау жоспарын орындады. Астық дайындауда әсіресе Возвышен совхозы мүлде артта қалды. Мұнда астық дайындау жоспары небары 50 процент, Шағлы совхозында 70 процент орындалды. Астық совхоздары тресінің және көрсетілген совхоздардың басшылары астық үшін большевикше күрес жүргізбеді. Сөйтіп олар астық дайындау жұмысын олқылыққа ұшыратып отыр. Мұндай жағдайға тіпті төзуге болмайды, астық дайындауды көрне-көзге бегеушілер қатаң жауапқа тартылуға тиіс.

—Облыс колхоздары мен совхоздарында, — деді Мельник жолдас, — астық дайындау мен астық бастыру жұмыстарының арасында үлкен алшақтық бар. Облысымыздың колхоздарында 40 мың гектардан аса егін әлі күнге дейін бастырылған жоқ. Ленин ауданының колхоздарында 11195 гектар, Октябрь ауданының колхоздарында 7943 гектар егін соғылмай тұр. Облысымызда әлі күнге дейін бірде-бір аудан, бірде-бір МТС астық бастыруды аяқтаған жоқ. МТС директорлары және облыстық жер бөлімінің басшылары барлық күш-күралды астық бастыруға пайдалану ісіне ойдағыдай көңіл бөлмеді. Осының салдарынан облыстың колхоз, совхоздарында егін соғу жұмысы ойсыраған олқылыққа ұшырап отыр. Колхоз, совхоздарда астық соғатын комбайндар мен молотилкалар көбінесе босқа тоқтап тұрады. Ал, МТС механиктері колхоздарда қыдырумен күн өткізіп, комбайншыларға қолма-қол көмек көрсетпейді.

Астық бастырудың кешегідейінің бір себебі — колхоздарда еңбектің нашар ұйымдастырылуы. Бізде күндіз-түні бірдей жұмыс істеу тек сөз жүзінде ғана айтылып, іске асырылмай келеді. Колхоздарда жұмыс сағат 10-12-де басталып, кешкі 5-6-да аяқталады. Аудандық партия комитеттерінің қызметкерлері астық соғатын бригадаларды ұйымдастыру ісіне жете көңіл бөлмейді, астық бастыруды тәулік бойына ұйымдастыру үшін тағайындалған тапсырмалардың толық және артығымен орындалуы үшін шын мәнінде күрес жүргізбей келеді.

—Астық дайындаудың ойдағыдай жүргізілуі, — деді бұдан әрі баяндамашы, — астық бастыру жұмысының үлгілі ұйымдастырылуына тікелей байланысты. Сондықтан әрбір колхозда астық бастыруды қысқа мерзімде аяқтау үшін шешуші шара қолдану керек. МТС директорлары комбайн агрегаттарының мүлтіксіз жұмыс істеуін қамтамасыз ету үшін іскерлік көрсетуге

катаң күрес жүргізуіміз керек. Мельник жолдас сөзінің аяғында былай деді:

—18 ноябрьде республикамыздың еңбекшілері Қазақ ССР-нің даңқты 25 жылдығын мерекелейді. Қазіргі міндет — астық бастыру мен мемлекетке астық тапсыруды тез арада аяқтау ісіне барлық күш-мүмкіншілікті толық жұмылдыру болып саналады.

Астық бастыру мен мемлекетке астық тапсырудың барысы жөнінде РК(б)П Ленин аудандық комитетінің секретарі Казирин, РК(б)П Преснов аудандық комитетінің секретарі Васин және РК(б)П Соколов аудандық комитетінің секретарі Горохов жолдастар қосымша баяндама жасады.

Пленумға қатысушылар қосымша баяндамаларға қанағаттанбады. Васин және Горохов жолдастардың сөзінен олардың мемлекетке астық тапсыру жөнінде алынған міндеттемелерді әрбір колхоздың мүлтіксіз орындауы үшін шын мәнінде күрес жүргізбегендігі, колхоз, совхоздардың бірінші парызды дер кезінде өтеуін қамтамасыз ету үшін аудан басшыларының шешуші шара қолданбағандығы байқалды. Васин және Горохов жолдастар астық тапсыру жұмысындағы кемшіліктердің сырын талдап айту орнына, түсініксіз деректер келтіріп, бұдан әрі астық дайындауға мүмкіншілік жоқ деп дәлелдеуге тырысты. Бұл басшылар астық дайындау сияқты мемлекеттік маңызы зор іске немқетті қарап, әрбір колхоз, совхоздың астық дайындау жоспарын толық орындауын қамтамасыз етпеді.

Пленум Васин және Горохов жолдастарға егер олар астық дайындау жұмысындағы бұл сияқты ойсыраған олқылықты тез арада жоймаса, оларға қатаң шара қолданылатындығын ескертті.

Партия бақылау комиссиясы өзінің орынбасары Буценец жолдас сөз сөйлеп, былай деді:

—Солтүстік Қазақстан облысы бірнеше жылдан бері астық дайындау жоспарын орындай алмай келеді. Мұның себебі: кейбір басшылар алынған міндеттеменің орындалуы үшін большевиктік күрес ашпайды. Тіпті аудандық партия комитетінің кейбір секретарьлары осы пленумының өзінде астық дайындау жоспарын орындай алмаймыз дегенді мәлімдеп отыр. Бұл оларға қатты талап қойылау салдарынан болған іс. Колхоздарда астық дайындау жұмысы дұрыс ұйымдастырылса, колхоздар бірінші парызды өтеп ғана қоймай, жоспардан тыс көп астық тапсыраған болар еді. Петропавл және Полудень аудандары бірімен-бірі көршілес, бұл аудандардың егіндік жерінің сапасы да бірдей. Петропавл ауданы мемлекетке астық тапсыру жоспарын толық орындап шықты. Ал, Полудень ауданы астық тапсыру жұмысын ойсыраған олқылыққа ұшыратты. Мұның себебі — Полудень ауданының басшылары астық дайындауды тіпті сылбыр ұйымдастырды. Мамлют

комбайндар, астық бастыратын машиналар жұмысқа дұрыс пайдаланып. Қазір ауданымызда астық тапсыру жоспары 93,6 орындалды. Астық тапсыру толық орындау үшін барлық мүмкіншілікті пайдаланудамыз. Аудан колхозы астық тапсыру жоспары орындап, мемлекетке жоспардағы тапсыруда. Республикамызты мерекесіне дейін астық дайынын толық орындаймыз.

Бұдан кейін Абдрахманов жоспардың жұмысына тоқталып Шағлы совхозының директоры жолдастың астық тапсыру орындауды көрне-көзге бөгенігін айтты. Бұл совхозда астық тапсыру жұмысына астық тапсыратын машиналарды жөндеу жұмысы алынбаған. Астық совхоздары жауапты қызметкерлері бұл сияқты жұмысындағы кемшілікті жою үшін ешбір шара қолданба.

РК(б)П обкомінің пропаганда үгіт жөніндегі секретарі Пичегин колхоз, совхоздардағы саяси-көпшілік жұмыстарының жайына тоқталмай деді:

—Астық дайындау жоспарында дамауы колхозшылар, МТС жұмысшылары арасында саяси жұмыстарының нашар жүргізілуіне жеткізді. Астық дайындау жұмысындағы кемшіліктерді ойдағыдай меуі салдарынан болып отыр. Жергілікті партия ұйымдарының барлығы мен өкілдер колхозшылармен келіспейді, оларды алда тұрған орындау ісіне жұмылдыра білмейді. Астық дайындау жұмысындағы кемшіліктерді дереу жойып, астық тапсыруын тез арада орындау болды.

Бұдан кейін облыстық Социалистік партия комитетінің председатели РК(б)П обкомінің секретарі Васин, РК(б)П директоры Захаров астық жер бөлімінің басты директоры Маслов, РК(б)П Приземин аудандық секретарі Плевако, Қазақ ССР тіл Бақылау Халық Комиссары тағы басқа жолдастар жарымын сөйледі.

Пленум бірсыра нақтылы шаралар белгілеп, РК(б)П аудандық комитеттерінен, аудандық совет органдарынан жер және дайындау жұмыстарын тез арада орындауға тапсырма берді.

Орыс адамдары Сахалин мен Куриль аралдарында

алин арал ма, әлде түбек пе? деген сөз туралы білімпаз географтар XVIII ғасыр бойына және XIX ғаң орта шеніне дейін дауласумен Амур өзенін ашқан Василий Нояр 645—1646 жылдардың өзінде ғидан Сахалин туралы естіген. XVII дың аяқ шенінде орыс халқының арында «бір үлкен арал бар екені, ізде көп бұратаналар—ғилық халық тұратыны» айтылған. Орыс халқы манның өзінде-ақ Сахалинді арал леді. Географтар бұл туралы даула күресе, орыс халқының ер жүрек ары соны жатқан Сахалин аралын деп, меңгере бастаған.

дерді—Иван, Данила, Петр, Сергей ийді 1805 жылғы 17 августа Хвос йилердің Тамари—Анива селосына і түсірді... 1810 жылы Тымь өзені і өттік, бұл кезде Тамари—Анива ізде келді. Дұғалықтың сыртына лған бұл жазуды орыс адамдары Са де 1852 жылы тапқан. Жапон та ысы Окамото Рюуносукэ 1806 жы ырыс лейтенанты Н. А. Хвостов Саха ирелінен Ресейдің қамқорлығына айнилердің Анива қолтығындағы инын күміс медальмен наградтаға жазған. «Охот теңізінде әрлі-берлі ор жүзін, бұл жерлерде ғылым мен м өнер гүлденетін күн туады»— казды 1808 жылы Ресей—Америка инысы Сахалиннің ашылуы туралы.

ұндар» аралында (ол кезде Сахалин ылай деп атайтын) алғашқы орыс ғары не істеді? 1808 жылы Жапо ың географы және жапон үкметінің ысы Мамия Ринзоо төрт орыс Саха ің батыс жағалауын зерттегенін ха өтті. Ол кезде бұл орыстар үлкен а қолтығының жағалауында тұра Бұл жерден олар Тымь өзені бойына онда үш ұй салды, огород екті, тұр халықпен тату тұрды. Ресейдегілер кездің өзінде-ақ Сахалинді білетін, иноп декабристер қатарына қосылған мон Муравьев пен Матвей Муравьев стол Сахалинге барып, «аралдың хал ырасында білім таратуды, онда рес ика орнатуды» арман етті.

ан бері көп жылдар өтті.

жапон жері жоқ» Сахалиннің тұрғын халқының өзі осылай дейтін 1853 жыл ы 22 сентябрьде Анива қолтығында орыс жалауы көтеріліп, жағалауға 8 зеңбірек орнатылды. Бұл бекініс Муравьев посты деп аталды. Орыс адамдарының Сахалинді зерттеуі және оны мекендеуі осылайша басталды.

Сахалиннің жағалауында жаңа поселке лер салынды. 1858 жылы Татар бұғазы ның жағалауында бекіністі Дуэ посты са алынды. Сол жылы бұл жерде тас көмір шығарыла бастады.

Сахалиннің өсімдігі алғаш рет 1860—1861 жылдарда зерттелді. «Опричник» кемесінен Сахалинге айнилердің тұрмы сын зерттеуші Брылкин және топограф Шебуин түсірілді. Шебуин аралды топо графиялық картаға түсірді, ал Брылкин айнилер тілінің сөздігін және халық аңыз дарын жазды. Бұл кезде поручик Гусев Дуэде ауа райын зерттеді. 1867 жылы таукен инженері Н. А. Лопатин үлкен аралды жаппай зерттеуге кірісті. Ол Ку сунайған (батыс жағалауы) шығып, тау дардан және соны жатқан қалың орман дардан өтті, Сахалиннің дәл оңтүстік жақ мүйісіне жақындады. Лопатин оңтүстік Сахалинді 1868 жылы да зерттеді. Хауін хатерге, өзінің қатты науқастығына кара мастан, ол дардылы жұмысын тастамады, ол кезде мәлім болған аралдағы жеті жер делі көмір кенін зерттеді.

Бұл кезде теңіз офицері К. С. Стариц кий Сахалиннің оңтүстік шеті—Крильон мүйісінің широтасы мен долготасын белгі леу үшін толып жатқан зерттеу жүргізді. 1871 жылдың алдында К. С. Старицкий Сахалинде әр түрлі 12 пункттің широта сы мен долготасын дәлме-дәл белгіледі, аралдың солтүстік шеті—Куегду қолты ғын, ал Татар бұғазының оңтүстігінде Моверон (Тотомисиря) аралын ашты. Ста рицкийге дейін бұл аралда бірде-бір евро палық болмаған. Баспа сөз бетінде Саха лин туралы мәліметтер шыға бастады. Сан-Францискодағы «Аляска Геральд» га зеті, Орталық Ресейдің, Сібірдің газеттері және басқа газеттер аралды зерттеуші орыстар туралы жазды. 1875 жылы Са халин халқы тілінің сөздігі жасалды. Ол біздің дәуірімізге дейін Сахалиннің тұр ғын халқы тілінің бірден-бір сөздігі бо

орнатты. Орыс адамдары Сахалиннің су ғайлығын, зеңгер тауларын, қалың орман ғарын зерттеп, мұның бәрін хәжетке асы ра берді.

Одан көп бұрын Крильон мүйісіне ақ күмбезді қызыл мұнара салынған бола тын. Бұл оңтүстік Сахалиннің қырағы күзетшісі—атақты Крильон маяғы. 90- жылдарда Сахалинде болған А. П. Чехов осы маяқ туралы жазған болатын. Чехов Сахалинде түрмелерді және қол арбаға шыңжырмен байланған адамдарды ғана көріп қойған жоқ. Ол теңіз қапустағы шығарылатын промыселдарды, инженер Баневич ашқан мұнай кенін зерттеді. Тынық мұхит кемелерінің ержүрек моряк тарымен кездесті.

Сахалинде ғылыми едбектер жазылып, басылды. «1897 жылғы Сахалин көленде ғында», мәселен, «Сахалин аралының жаңадан ашылған арындарының және си паттамасының, ондағы алғашқы орыс селоларының қысқаша тарихи очеркі» басылды. XX ғасырдың басына дейін орыс адамдары Сахалинді түгел зерттеп, меңгеріп болды.

Бірақ жапондар аралдың оңтүстік жа ғында жапон балықшыларының бірнеше кішкене селосы болғанын сылтау етіп, Сахалиннен үлес алуға тырысты. Симод шарты бойынша Сахалин 1854 жылдан бастап Ресей мен Жапонияның ортақ ка рамағындағы жер деп танылды.

Куриль аралдары орыстарға 1697 жыл дың өзінде-ақ мәлім болды. Бұл жылы Владимир Атласов Камчатканың Лопатка мүйісінің оңтүстік жағында будақтап тү тіп шығып жатқан аралдарды көрді. 1711 жылы Иван Козыревский «Бірінші» Куриль аралының (Сюмусю) жағалауына шықты. Бұл жерден ол «Апон патшалы ғын зерттеу» үшін оңтүстікке қарай жүз ді. А. С. Пушкин 1713 жылы... Козы рековский «Куриль аралдарының алғашқы екеуін бағындырып... бұл аралдардың Матмай қаласының көпестерімен саудасы туралы хабар әкелгенін» жазды. Ұлы Петр жұмсаған теңізшілер Иван Әврей нов, Федор Лужин және Кондрат Мошков 1719—1721 жылдарда Куриль аралда ғын ұзына бойға аралады.

кезде орыс адамдары Куриль тобының оңтүстік жағында оншақты аралды зерт төген еді. Оның ішінде биік жанар тау лары, ыстық бұлақтары және күкірт кен дері бар Итуруп (Эторофу) аралы толық зерттелді. Орыстар барған сайын оңтүс тікке қарай жылжып берді. 1767 жылы подштурман Афанасий Очеретин «Матмай дың нақ өзіне дейін» (Хоккайдо аралда ғы) жетті. Қазақ орыс жүз басы Иван Черный Уруп және Итуруп аралдары то ңірегіндегі суларда теңіз қамаларын ау лады. Ол өзінің географиялық зерттеулері туралы Иркутскийге есеп тапсырды. Сол кезде бастап Охотскінің және Камчатка ның ержүрек адамдары Курильдіктермен бірге Урунтағы Банилау қолтығына қыс тап жүрді. Қымбатты аң терілерін сату үшін Якутскіге таси бастады. Жапонияны қасы білетін орыс білімпаздарының бірі І. Я. Шебалин Уруп аралынан Хоккайдо аралындағы Аткие (Аккэси) гавані мен қаласына жүзіп барды.

Орыстардың курильдіктермен тату қа ғынас жасап жүргеніне жапондардың зы ғырлары қайнады. Олар ержүрек орыс саяхатшыларынан көк алмақ болды. 1780- жылдың күзінде Уруп аралының жаға лауына орыстардың үлкен кемесі келді. Бұл кемеді басы кесілген бір адамның өлігі бар еді. Жапондар Куриль аралда ғында қыстаған орыстарды ұрлап өкітіп жүрді. Мәселен 1785 жылы олар Иван Сосновский деген көсінінші екі жолдасы мен бірге ұстап алып кетті.

XVIII ғасырдың аяқ шенінде Охотскіге алғашқы соғыс кемелері келе бастады. Бұл кемелер теңізге қатынап, Куриль аралдары жапондардың қол сұғуынан көрғады. Жапондар орыстарға қараған жерлерге астыртын өтуге әрекет жасады. Олардың «тарихшысы» Морисиге Итуруп аралына өтіп, Камчаткадан келіп бұл аралды мекен еткен орыс адамдарының моласындағы крестерді құлатып кетті. Аккасиде жапондардың орыстарға қараған керлерге шабуыл жасауға арналған ке месі болды. Самурайлар айнилердің орыс тармен сауда жасауына, достасуына бөг ет жасауға тырысты. XIX ғасырдың бас кезінде жапондар Уруп аралына шабуыл жасады. Бірақ соның өзінде жапондардың «білімпаз» тыңшысы Морисиге «Уруптін

едуінші жылдарында Уруп аралында Явано бекінісі салынды. Явано Гаванина кіреберіте зеңбіректер, адам тұратын үй лер, товар және қама терілерін қайтып складтар болды.

Орыстардың Қыйыр Шытысқа сриығуы, оның жаратылыс байлығын барған сайын молынан пайдалануы, жергілікті халық пен екі арада достық қатынас орнауы— мұның бәрі жапондардың тыңшысын ке тірді.

Жапондар орыс жерлеріне енді ашық тап ашық шабуыл жасай бастады. Саха лин мен Куриль аралдарының страте гиялық және экономикалық маңызы зор болды. Сондықтан жапон шапқыншылары бұларға өте-мөте көз алартты. 1875- жылы Европада Ресей үшін қыйыр жағдай тууынан (Германияның шабуыл жасау хауі) найдаланып, Жапония оңтүстік Са халинді немендеу «правосына» (шын мәнін де Жапонияның мұндай правосы болған емес) «айырбас» ретінде Куриль аралда ғын Ресейден өзіне қосып алды. Ол үш жылдан кейін орыс-жапон соғысының нә тижесінде де Оңтүстік Сахалинді де өзде ріне қаратып алды.

Жапондар Куриль аралдарына орнық қаннан кейін Парамуши аралындағы ай нилер жапондардың қол астында тұрғы ғы келмей, бұл аралдан көшіп кетті. Ай нилер қай уақытта болса да орыстар ың қайта оралуын арман ететін. XX ға ырдың бас кезінде бұл аралдарда 2886 адам болды. Аралдардың «астанасы» Ку насир аралының оңтүстік жақ шетіндегі Тотори поселкасы болды. Ұлы орыс хал қы ашқан және зерттеген аралдардың орыстар қойған аттары сақталып келді. Айнилер, курильдіктер, әлеуіттер, Аляска дан келген орыстар мен креолдар Ку риль аралдарында жапондардың қысымын та 70 жыл тұрды.

1945 жылғы августа «Бірінші» аралы тың (Сюмусю) темір-бетон порттарына совет батареяларынан оқ жаудырылды. Куриль аралдарының бәрі жапондардан тазартылды. Қазір орыс солдаты Кунасир аралындағы зеңгер жанар тауды тамалз лап, аралдың қалың қарағай ормандар ынан, балықты өзендерінен өтуі. Бір жағы

В. М. Молотовтың баяндамасы туралы швед газетінің пікірі

СТОКГОЛЬМ, 8 ноябрь. (ТАСС). В. М. Молотовтың Москва советінің салтанатты мәжілісінде жасаған баяндамасын талдап түсіндіре келіп, «Моргентидің» газе ті былай деп жазды:

«Молотовтың сөзінен негізгі екі қоры ғынды жасауға болады: Советтер Одағы ың бейбітшілік дәуірі де одақтастармен шын мәнісінде өзара ұғынушылық жағ дайда болғысы келеді. Бірақ соғыстың негізгі ауырталығын көтерген Советтер Одағы өзінің одақтастарымен бірдей та ғылуын тілейді. Бұл онша қиын талап емес. Батыстағы мемлекеттер бұл талап тап бас тарта алмайды. Сол сыяқты, Молотовтың сөзі ашық жағдайды толық ыснаттап берді. Оның соғыстың себепте рі туралы есебі аң-дым және нақтылы болды. Батыстағы мемлекеттердің одағы мен тобы басқыншылықты ауыздықтан, тез бағындырады деп ол дұрыс айтты. Ұлттар лигасының дәрменсіздігіне кез болып, Советтер Одағы соғыстан бұрын мол тәжірибе алды».

Нью-Йоркте „ССРО халықтарының достығы“ деген көрменің ашылуы

НЬЮ-ЙОРК, 12 ноябрь. (ТАСС). Амери каның жаратылыс тану музейінде «ССРО халықтарының достығы» деген көрме ашылды. Көрмені Америка-Совет досты ғының ұлттық кеңесі ұйымдастырды. Көрмеге совет қол өнершілері жасап шы ғарған бұйымдардың суреттері мен түр лері бар 100ден аса экспонат қойылды.

Музей директоры Парр Америка-Совет достығы ұлттық кеңесінің председателі Ламонттан бұл көрмені қабылдап алды. Көрмені тапсыру жыйынында ССРО бас елшісінің міндетін атқарушы Михайлов жолдас және зерттеуші Стефанссон сөз сөйледі. Шешендер ССР Одағы барлық ұлт тардың нәсілдер мен дін топтары адам ғарының бірдей правосы екендігін және мұның өзі Советтер Одағы қуатының аса ірі факторларының бірі екендігін атап көрсетті. Ламонт Советтер Одағының бар лық басқа елдерге, оның ішінде нәсіл зәртібі қолданылып отырған Құрама Штаттарына үлгі боларлықтай екендігін мәлімдеді.

Венгриядағы сайлаудың нәтижелері

БУДАПЕШТ, 10 ноябрь. (ТАСС). Ішкі

Орыс Сахалиннің бастығы деп және бұл атакты мектеп ететін 1852 жылғы сентябрде Сахалин Буссенің басқаруында әскер тү. Ресей—Америка компаниясы аты Анива қолтығындағы Кусун-Котан алды. Сахалиннің жағалауында паралары бар бекіністі поселке ы. Онда 80нен аса орыстар тұрды. яң ішінде «Байкал» кемесінің аға лейтенант Н. В. Рудановский, Е. И. Орлов және басқа Сахалинді зерттеген адамдар болды. Көп ұзамай Анива қолтығы картаға түсі 1853 жылы зерттеушілер «Ай мекен еткен елдің» бірнеше синап н жазды. Сахалин—айнилердің жері, Сахалинде

зерттеуші Сахалинде келіп, бұл аралда қай жағынан болса да толық зерттеді. Ол мұнда ілгері заманда болған, кейіннен құрып кеткен қабанның сүйектерін тапты, айни халқының ескілікті молаларын қазды, бас сүйектерін жыйнады, тас дәуірінде сахалиндіктер балшықтан ыдыстар жасай білгенін дәлелдей көрсетті. Отстав кадағы лейтенант Зотов аралдың солтүстік жағында мұнай тапты, екінші бір зерттеуші жер бетінде май сыяқты таңа зып жатқан мұнай көлін ашты. Сахалинді мекендеген алғашқы адамдардың өздері алтын, темір және мыс шығатын жерлерді білетін... Сахалинде Александр посты, Корсаковское селосы салынды. Бұл селода доктор П. И. Супруненко ауа райын зерттейтін станция

де» И. Козыревскийдің ерлік істері жазылды. Сол кезде Беринг Амур өзенінің сағасы, Охотскі, Камчатка, Жапония және Куриль аралдары арасындағы теңіз жолдарын зерттеу мәселесін көтерді. 1730 жылы Василий Честяков кішкене отрядпен Куриль тобындағы Сюмусю, Парамушир, Ширинки (Даякон), Макаринин және Онекотан аралдарын қарап шықты. Камчатканы зерттеген атакты білімпаз Степан Крашенинков 1737 жылы Куриль аралдарын сыйпаттау үшін материалдар жыйнады. Одан бергі жерде оның еңбегін Вольтер мен Пушкин зерттеді. 1766—1767 жылдарда орыстар Урун аралына алғашқы қыстау салды. Бұл

бырлығына тыйым салуға ұйғарды. Ир жүрек бір топ орыс адамдары аралдағы жапон гарнизонын талқандады. Жапон гарнизонының бастығы Тога Матадаму өзін-өзі өлтірді, доктор Таката Рымсай Куначир аралына қашып кетті. Жапондар қатты ызаланды. Гарнизондарының Куриль аралдарынан қашуын олардың өздері де «Жапония үшін үлкен мақарашылық» деп бағалады. 1830 жылы Сібір комитеті Куриль аралдарының бәрін Ресей—Америка компаниясының қарамағына беруге ұйғарып, Симусир аралында сауда өнеркәсіпін қон- торын ашты. Көп ұзамай бұл аралда орыс поселкасы салынды. XIX ғасырдың

дары мен қалаларына дейін барып жеткен. Москва радиосының қуатты даусын есітті. Сталин «Оңтүстік Сахалин мен Куриль аралдары Советтер Одағында көшіп, бүгіннен бастап олар Жапония үшін Советтер Одағын мұхиттан қол үзіретін құрал, біздің Қызыр Шығысқа шыбуыл жасайтын база болудан қалып Советтер Одағының Мұхитпен тікелей байланыс жасау құралы және елімізді жапон шаңқыншыларынан қорғау базасы болатындығын» жариялады. Сергей МАРКОВ.

демократия партиясы 795659, ұлт-шаруа партиясы—322741, азаматтық-демократия партиясы—78322 дауыс, радикалдар партиясы—5695 дауыс алды. Ішкі істер Министрлігінің ресми хабарына қарағанда, 8 ноябрьде күн кешкі-ре алынған мәліметтер бойынша парламентте мандаттар мына сыяқты бөлінген: ауыл шаруашылығындағы ұсақ жер иелерінің төуелсіздер партиясы 242 мандат, коммунист партиясы—70 мандат, социал-демократия партиясы 69, ұлт-шаруа партиясы—23, азамат демократия партиясы—2 мандат алды. Жекелеген сайлау округтерінен әлі күнге протоколдар алынбағандықтан, мандаттарды бұл сыяқты бөлудің бір-аз өзгеруі мүмкін.

Ғітішілерге көмек

Қазақстанның 25 жылдығында транспорт пен байланыс

1939 жылғы революциясына бұрынғы патшалық Ресейдің ұлт-ет аймағы—Қазақстанда темір жол е аз болды, әрбір мың шаршы километрге небары 0,76 километрден елді. Қазақстанның тек солтүстік-шетінде Орал, Қостанай, Петро-Семей бойында ғана темір жол қалы болатын. Тек Орынбор, Ташкент ғана Қазақстанды солтүстік-батыс-ан оңтүстік-шығыс жағына қарай өтетін. Бүкіл орталық Қазақстан-өне Жетісу өлкесінің басқа жақпен ысы болмайтын. Ол кезде көбінесе жол және керуен жолдары ғана бо-

дай темір жолдың өте аздығы рес-каның шаруашылығы мен мәдени-әркендеуіне күшті бөгет жасады. ық және шығыс Қазақстанның мол өмір кеші және басқа пайдалы ке-ліміздің халық шаруашылығының іне жеткілікті пайдаланылмады. шаруашылығы да өркендей алмады. ықтан Қазақстанда совет өкметі ор-тап кейін алғашқы күндерден бастап, я мен үкмет темір жолдар салуға те көңіл бөлді.

мат соғысынан кейін көп ұзамай павл—Бурабай, Славгород— Павло-Шымкент—Фрунзе темір жолдары са-4. 1926 жылы Гурьевтен Доссор і промиселіне дейін тар табаны жол салынды. Бұл жол ішкі мұнай ғалып қамтамасыз етті. Сол жылы Одағының еңбек және қорғау Кеңесі ығы 1945 километр Түркістан—Сібір жолын салу мәселесін шешті.

Түркістан біт бес жылдың ішінде салып болуға ұйғарылған еді. Мұның өзі Қа-зақстандағы алғашқы үлкен құрылыс болды. Түркістан біт тек Қазақстан еңбекші-лері ғана емес, бүкіл еліміз салды. Түрк-сан—Сібір темір жолы үкмет белгілеген мерзімнен екі жыл бұрын—1930 жылғы 1 майда пайдалануға тапсырылды. Түрк-сиб Сібір көмірінің, ағашы мен астығы-ның Орта Азияға тасылуына, Орта Азия маңтасының және Кавказ мұнайының Сібірге тасылуына жол ашты. Бүкіл елі-мізбен темір жол арқылы қатынасатын халге жеткен Жетісу өлкесінде тұрмыс екінді қарқынмен өркендей бастады.

Түркістан—Сталиндік бірінші бес жыл-дықтың тұңғышы. Ол бұл жылдардағы Днепростройдан кейінгі екінші күрделі құрылыс болды.

1931 жылы Қарағанды темір жолы салынды, сөйтіп Қарағанды көмірінің Орал—Кузнецкі комбинатына тасылуына жол ашылды. Сол жылы Қарағандыдан Бөртіс қолтығына созылып жатқан Бал-қаш мыс комбинатына қарай жол салуға кірісілді. Бұл жол 1936 жылы салынып болып, Балқаш мыс заводы Қарағандыдан көмір алып тұратын болды. Петропавл—Бөртіс темір жолының жалпы ұзындығы 1200 километр болды.

1939 жылы пайдалануға тапсырылған Қарталы-Ақмола темір жолы мейлінше қысқа мерзім ішінде салынып болды. Оның ұзындығы 805 километр. Мұның арқасында Қарағанды көмірінің Оңтүстік Оралға тасылуына жол ашылады. Сібір темір жолының жұмысына жеңілдік келді.

Сол жылдарда Батыс Қазақстанда жал

пы ұзындығы 770 километр Орал—Елек және Гурьев—Қандаған темір жолдары, Шығыс Қазақстанда ұзындығы 336 кило-метр Рубцовка-Риддер темір жолы, Орта-лық Қазақстанда ұзындығы 417 кило-метр Жезқазған—Қарсақнай—Байқоңыр темір жолы салынды. Оның үстіне, Отан соғысы жылдарында ұзындығы 100 кило-метр Жамбыл—Шолақтау, ұзындығы 85 километр Үштіөбе—Текелі, ұзындығы 12 километр Сазтөбе—Келтемашат темір жол бұтақтары салынды. Жаңа темір жолдар салу арқасында, Қазақстанның өнеркәсіп алыптары—Қарағанды, Ембі, Бал-қаш, Алтай полиметал, Жезқазған, Қар-сақнай құрылыс орындарын және басқа кәсіп орындарын салу қарқыны күшейді, бүкіл республикамыздың ауыл шаруашы-лығының тез өркендеуі қамтамасыз етіл-ді.

Жаңа темір жолдар салу нәтижесінде Қазақстанда темір жолдардың жалпы ұзындығы 1913 жылғы 2100 километр-ден 1942 жылы 8500 километрге жетті, ал жүк тасымалы бұл уақыттың ішінде 1,2 миллион тоннадан 24,3 миллион тон-наға жетті.

Ұлы Отан соғысы жылдарында Қазақ-станның темір жолдары майданды қару-жарақпен, оқдармен, азық-түлікпен жаб-дықтау, неміс басқыншылар уақытша жаулап алған аудандардың адамдарын және кәсіп орындарын Қазақстан мен Сібірге тасу жөнінде орасан зор қызмет атқарды. Темір жолдарымыз неміс бас-қыншылардан азат етілген аудандардың халық шаруашылығын қалпына келтіру-ге зор көмек көрсетті. Тек Түркістан біт өзі ғана азат етілген темір жолдарға 11 мың маман жұмысын берді, әртүрінен көпте-ген машина-жабдық, материалдар жіберді.

Сталиндік төртінші бес жылдықта Қа-зақстанның темір жол транспорты одан әрі күшейтіледі. Ең алдымен орталық Қа-зақстанды шығыс Қазақстанмен жалғасты-ратын, Қарағанды және Екібастұз көмі-

рін республикамыздың солтүстік-шығыс облыстарына тасуға жол ашатын Ақмола—Павлодар темір жолы орталық Қазақ-станды оңтүстік және Батыс Қазақстанмен жалғастыратын Мойынды—Шү және Жез-қазған—Шалқар темір жолдары, Шығыс Қазақстанды Сібір темір жолымен тікелей жалғастыратын Жарық—Семей және Құ-лынды—Семей темір жолдары салынады. * * *

Совет өкметі тұсында Қазақстанның су-транспорты да едәуір күшейді. Револю-цияға дейін су жолдарының жалпы ұзын-дығы 3 мың километр, жүк тасымалы 400 мың тонна болатын. Қазір респу-бликамыздың су жолдарының ұзындығы 2 есе, жүк тасымалы 2,5 есе артты. Қа-зақстанның маңызды суларында—Қаспи-де, Жайықта, Ертісте, Іледе, Балқашта, Сырдарияда кеме қатынап тұратын бол-ды. Совет өкметі тұсында Қазақстанда үлкен теңіз және өзен флоты жасалды. Оның қазіргі қуаты 16 мың аттың кү-шін береді, жүк тасу күші 61,5 мың тонна. * * *

Революцияға дейін Қазақстанда авто-мобиль транспорты мүлде болмады. Қазір-ндағын мұндағы машина жұмыс істейді. Отан соғысы алдында Қазақстанда 27 мың автомашина болды. Республикамыз-дың автомашиналары 1944 жылдың өзін-де-ақ 7 миллион тоннадан аса әртүрлі жүк тасиды. Бұрынғы керуен жолдары арқына, жалпы ұзындығы 110 мың кило-метрден асатын автомобиль жолдары, оның ішінде 2 мың километрден аса тас-тесілген жолдар, 7 мың километрден аса жақсартылған жолдар, 5 мың километр-дей тегістелген жолдар салынды. Мұның бәрін Қазақстан еңбекшілері совет өкметі тұсында салды. Бұл уақыттың ішінде жуа-деген жаңа көпірлер, өткелдер жасалды. Өткен 25 жыл ішінде Қазақстанның жол

кұрылысына 370 миллион сом жұмсалды. * * *

Бұрын Қазақстанда болмашы почта қатынасы, үш телефон станциясы, бірнеше телеграф конторы болатын. Қазір респу-бликамыздағы ауыл-қыстақтардың бәрінде де почта байланысы бар. Қазақстанның жер-жердегі почта бөлімдерінде 7 мың хат тасушы жұмыс істейді. 6 мыңнан аса ат, бірнеше самолет почта тасыйды. Республикамыздың авиация жолдарының өзінде ғана өткен жылы 119 тонна почта жүгі тасылды. 1944 жылы Қазақстанның еңбекшілері өздерінің почта бөлімдері ар-қылы 60 мың хат жөнелтті, 104 миллион дана газет-журнал алды.

Қазақстанда 225 қалалық, 215 жергі-лікті, телефон станциялары, 300 теле-граф пункті, 82 радио-телеграф станция-сы, телефон арқылы телеграмма беретін 700 пункт бар. Телеграф жолдарының ұзындығы алты еседен аса артты. Қазір республикамызда байланыс Халық Комис-сариатының 150 мың радио хабаршысы, басқа мекемелердің 25 мың радио хабар-шысы, облыстық байланыстың 34 теле-граф-телефон радио хабар таратқышы, облыс ішіндегі байланыстың 48 радио ха-бар таратқышы және қуатты РВ—90 радио станциясы бар. Радио, телеграф, телефон Қазақстан еңбекшілерінің тұрмы-сында және шаруашылығында кең орын-алды. Қазақстанда радио-телеграф, теле-фон және почта байланысын жақсарту үшін көп жұмыс істелді, еңбекшілердің мәдени тұрмыс хажетін өтейтін бұл ма-ңызды құралдардың өз қызметін өте жақсы атқаруы үшін әлі де көп жұмыс істеу керек болады.

Югославиядағы сайлаудың алғашқы қорытындылары

БЕЛГРАД, 12 ноябрь. (ТАСС). Алдың-ала мәліметтер бойынша, құрылтай жый-ысының сайлауында Белградта 200451 адам немесе сайлаушылардың 90,46 про-центі, Загребте—185266 адам -немесе сайлаушылардың 93,69 проценті, Сарае-вода—сайлаушылардың 92,6 проценті, Люблинда—95 проценті, Скопледі—89 проценті дауыс берген. Алдың-ала дерек-тер бойынша, бүкіл Черногорьеде сайлау-ға сайлаушылардың 94 проценті қатыс-ты. Македонияның негізгі қалалары мен аудандарында сайлаушылардың сайлауға қатысуы 84—100 процент болды. Сер-бияда Белградтан басқа аса ірі 18 қала-да орта есеппен сайлаушылардың 93,34 проценті, Словенияда негізгі 8 қала мен ауданда, оның ішінде Люблинда сайлау-шылардың 93,12 проценті сайлауға қатысты.

Маршал Титоның кандидатурасы дауыс-қа салынып отырған Белградтың 7-ау-данында сайлаушылардың 90,6 проценті сайлауға қатысты.

Белградта халық майданынан ұсыныл-ған кандидатуралардың дауысты басқа-лардан көп алғандығы және тізімсіз бе-рілген дауыстардың саны өте аз екенді-гі түнде мәлім болды.

ЭТТЛИ САМОЛЕТПЕН АҚШКА ҰШЫП ШЫҚТЫ

ЛОНДОН, 10 ноябрь. (ТАСС). Рейтер агенттігінің хабары бойынша, бас ми-нистр Клемент Эттли кеше кешкілікте самолетпен АҚШқа ұшып шыққан.

Жауапты редактор
В. ОСПАНОВ.